

Ebeveynler İçin İyi Polis – Kötü Polis Dengesi Üzerine

Biraz tecrübesi olan bütün ana babaların keşfettiği bir davranıştır iyi polis – kötü polis durumu. Çocukların kontrolünü tamamen kaybetmemek için sığınılan bir tarafın olması gerekir. Sığınılan tarafında etkili bir çatışma yöneticisi olması beklenir. Aslında iyi polis – kötü polis bu durumu açıklamaya tam olarak yetmez. Bence kızgın polis – uzlaştırıcı polis demek daha doğru geliyor.

Hemen söyleyeyim, uzlaştırıcı polis rolünü almaktan müthiş keyif alıyorum. Çünkü

çocuğumun gözünde hem koruyucu hem de sorun çözücü kahraman imajımı güçlendiriyor. Eşimin tarafında ise evde sulhu sağlayan ve tarafların hakkını yedirmeyen adil yönetici sıfatıyla bonusları toplamış oluyorum. Ama bu iş sanıldığı kadar kolay değil. Bazı önemli kurallara dikkat edilmezse cennet köşesi evinizde azap rüzgârları esmeye başlar. Bu yazıda, eğitim ve deneyimlerime dayanarak, dilim döndüğünce bu kuralların bazılarını ifade etmeye çalışacağım. Okuyup istifade eden ana babaların mutluluğunu da kendi hanemde sayarak sevineceğim.

İletişimin tanımı yapılırken kaynak, mesaj, araç ve alıcı ilişkisinden bahsedilir. İletişimi başlatan kaynak, iletilen içerik mesaj, iletişim şekli araç ve muhatap kişi de alıcı rolündedir. Alıcı ve kaynak rollerinin değişerek devam ettiği iletişime diyalog, tek taraflı iletişime de monolog diyoruz. İletişim ihtiyacı doğuran birçok neden ve sonuç olabilir. İletişimden beklenen önemli sonuçlardan birisi de, muhataplar arasında beklenen davranış değişikliğinin gerçekleşmesidir. Çocuklar ile ana babalar arasında en çok yaşanan sorunların başında, beklenen davranış değişikliklerinin olmaması, eksik veya geç olmasıdır. Anne veya baba ile çocuk arasındaki iletişim bozulduğunda önce diyalog durumu iptal olur, bir süre monolog şeklinde devam eder ve sonunda o da yapılamaz hale gelir. Dışarıdan müdahale için en doğru zaman diyalogun bozulmaya başladığı zamandır. Çünkü en az zarar söz konusudur. Öyleyse ilk kuralımız sorunlara mümkün olduğu kadar erken müdahil olmaktır.

Çocukların zekâsı çoğunlukla ebeveynlerinin tahminlerinin üzerinde bir seviyede ve hızda gelişir. Bu nedenle ana babanın arasındaki güçlü ve zayıf bağlantıları kısa sürede çözerek kendi savunmalarında bu açığı etkili şekilde kullanırlar. Aile içindeki prensiplerin ve diğer düzenleyici kuralların gelenekselleşip herkesin kabul edip uyguladığı bir saygınlığa ulaşması çok önemlidir. Yani aslında ailenin kurumsallaşmasını sağlamalıyız. Kurumsallaşma sürecini tamamlayamayan şirketler rüzgârın önündeki yapraklar gibi belirsiz ve düzensiz hareketlerde bulunduğu için sürekli sorunlarla boğuşur. Temel değerleri oturmamış ailelerde de, her durum için farklı çözüm ve yolların tercih edilmesi çocuklara belirsizliğin getirdiği güvensizlik ve zor durumlarda faydalanılacak açıkların zorlanması sonucunu doğurur. Anne ve babalar öncelikle ailenin anayasasını ve yasalarını tayin ederek kendi aralarında mutabık kalmalıdır. Birlikte verilen kararlara sadakat gösterilmesi ve ailenin diğer bireylerine de bu kararların öğretilip gerektiğinde hatırlatılması ortak görevleridir. Örneğin, çocuklara verilecek

haftalık harçlık miktarı belirlenmiş ise buna herkesin uyması sağlanmalıdır. Harçlığını savurganlıkla bitiren çocuğun annesinin zaafını kullanarak sürekli fazladan para çekmesi doğru değildir. Eğer miktar yeterli gelmiyorsa bunu tartışıp imkanlar dahilinde yeniden düzenlemeyi de birlikte yapmaları gerekir. Çocuğun etkili tacizlerine karşı bir süre de olsa dayanabilen anne sayesinde kuralların yerleşmesi sağlanır.

Hemen her türlü stres kaynağı ile çevrili bir hayatı yaşıyoruz. Bazen dış nedenlerin yıpratıcı etkileri yüzünden ailemizdeki ilişkilerimizde bozulabiliyor. Çocukların olağan sayılabilecek davranışlarına karşı bile tahammülün kalmadığı zamanlarda, sakın kalan ebeveyn hangisi ise olaya etkili şekilde müdahil olmalıdır. Tamamen bir tarafa yüklenmek yerine sakinleştirici ve bir süreliğine de olsa tartışmayı öteleyici rol almalıdır. Bunu yaparken hayat arkadaşı olan eşinin saygınlığını zedelemekten, çocuğunun kimliğini ezmeden ve sınırlarını aşmasına fırsat vermeden yapmalıdır. Kendisine göre doğru bir yargıya varmış olsa bile, asla sıcak müdahaleye girip haksız tarafa yüklenmemelidir. Özellikle de haksız gördüğü taraf kendi eşi ise. Öfkeli anlarda fark edilemeyen yönleri ve eksik bilgileri daha sonra iletme hem yapıcı hem de minimum hasarla çözüme ulaştırıcı olacaktır.

Çocukların psikolojik tatmini ve öz değerlerinin gelişmesi için birey olarak dikkate alındıklarını hissetmeleri ve haklı taleplerinde açıkça desteklendiklerini de görmeye ihtiyaçları vardır. Anne babadan birisine karşı mağduriyet veya isteklerinden mahrumiyet tavırlarına maruz kalmış çocuk için, diğer ebeveynin bazen açıkça ve biraz abartılı şekilde destek vermesi şık ve güzel olur. Ama dikkatli yapılmak kaydıyla. Destek davranışlarına başlamadan önce eşine durumu fark ettirecek bir işaretle bilgi verilip onay alınması gereklidir. Bu bir göz kırpmaya bile olabilir. Destek davranışı ve sözleri çocuğu rahatlatarak şekilde açık ama eşinin saygınlığını koruyacak şekilde seviyeli olmalıdır. Birisini överken başkasını batırmak veya kırmak yapıcı değil yıkıcı olur. Sonuçta çocuk tarafında haklı ve gerekli bir desteklenmenin verdiği huzur ve keyfin görülmesi yeterlidir. Fazlasına gerek yoktur.

Böyle bir konuda okuyucuları yanlış yönlendirmiş olmamak için, bizzat yaşadıklarımdan yola çıkarak paylaşımda bulunmaya çalıştım. Yazıyı uzatmamak adına burada kapatıyorum. Daha sonra da kısmet olursa yazmak isterim. Faydalı olması dileğiyle...

Engelimi Biliyorum – Engellimi Seviyorum

Sohbetine katıldığım bir pir-i fani büyüğümüz demişti: “-Evet İslâm’ın şartı beştir ama altıncısı olsaydı bence “haddini bilmek” olurdu.” Gerçekten de, haddini bilen kendisini bilir, kâinatı bilir ve Rabbini de iyi bilir. Engelsiz olan tek bir güç var. O’da her şeyi yoktan var eden Allahu Azimuşşan’dır. O’ndan başka her şey engellerle, sınırlılıklarla malûldür.

İnsan olmanın getirdiği doğal engellerimizin yanında, bireysel yetenek ve ilgilerimizin çevrelediği veya fiziksel/ruhsal şartlarımızın belirlediği engelleri de yaşıyoruz. Örneğin; herkesin yüzememesi, fobilerimiz, el becerilerimizin yetersizliği gibi bireysel engellerimiz bizleri sınırlıyor ve hayatımızı yönlendiriyor. Doğum yaptırmak gibi olağanüstü sorumluluk ve yetenek gerektiren bir görevi, defalarca yaptırmayı başarmış olan Sevgili Eşimle, küçük bir fareyi aynı yere bırakırsam ruhunu teslim edercesine kendini kaybedeceğini çok iyi biliyorum. Boğulma tehlikesi atlattım birisi olarak, en kısa zamanda yüzme engelimin üzerine gitmem

gerektiğini de bildiğim gibi.

Hepimizin engelleri ve zayıflıkları olduğuna göre, nasıl yaşıyoruz? İyi olduğumuz yönlere ağırlık verip, dikkatleri bu taraflara çekmeye, bildiğimiz konularla sonuca ulaşmaya çalışıyoruz değil mi? Her gün fark edebileceğimiz örnekler var: Manavlar, meyvelerin iyisini en öne dizerler. Hanımların gözleri güzelse, abartılı şekilde vurgulayan makyajlar yaparlar. Kıyafet tercihleri de benzer şekilde olur. Aileler, çocuklarını başarılı yönlerini anlatarak tanıtırlar. Arabanızda motor sorunu da olsa, gittiğiniz tamirci elektrikçiye konuyu ateşleme sistemine bağlamak ister.

Takdir-i İlahi gereği bazılarımız doğuştan, bazılarımız sonradan çeşitli engellere maruz kalarak yaşamak zorunda kalıyoruz. Ağır zihinsel engelli kardeşlerimiz dışındakiler, aklının erdiği yaşlardan itibaren bu durumu beden ve ruhen yaşıyor ve kendisini bitmeyen bir mücadelenin ortasında buluyor. Engelliler ve engelli aileleri inkâr, isyan, depresyon, kabullenme ve sahiplenip birlikte mücadele etme gibi aşamaları çeşitli boyutlarda yaşıyorlar. Topluma düşen en önemli görev; engelliler ve engelli ailelerinin bir şekilde yaşamak durumunda oldukları inkâr, isyan ve depresyon aşamalarını en hızlı ve kolay şekilde atlatabilmeleri için destek olmak ve kalıcı kurumsal çözümlerin tesis edilmesini sağlamaktır.

Engelli doğmak veya engelli olmak bir ceza olmadığı gibi, ölene kadar engelsiz yaşamakta garanti edilmiş bir lütuf değildir. Engelli veya engelsiz hepimiz, şartları Rabbimiz tarafından belirlenmiş bir hayat imtihanını yaşıyoruz. Engellerin kalkması olabileceği gibi, sonradan engelli olmanın da ihtimal dâhilinde bulunduğunun şuuruyla hareket etmeliyiz. Engeli olmayanların her şeyden sorumlu olacağını bilmesi, engellilerin ise durumlarına uygun işleme maruz kalacaklarının tesellisiyle sabretmesi gerekir. Bile bile engelli olmamak için elimizden gelen her türlü tedbiri almalı ve ötesini tevekkül ile Allah'a havale etmeliyiz. Kendi hata ve eksiklerimizi kadere yüklemek ise tehlikeli bir kumar olur. Sigara yüzünden damarları tıkanan ve nihayet kolu bacağı kesilen birisinin hesabı çok zor olsa gerek. Çünkü işin içinde emanete hıyanet etme durumu da var. İçkili araba kullanmak, tedbirsiz ve gereksiz hareketlerle kazalara yol açmak gibi.

Toplumun ve toplumu temsilen yöneten devletin, engellilere yönelik hizmet ve

yatırımları bir lütuf değil, bir görev ve hak olarak icra edilmelidir. Engellilerimize acımadan önce sevmeyi ve saymayı başarmak zorundayız. Acıma ve şefkat duyguları ancak bir katalizör gibi hızlandırıcı, kolaylaştırıcı etki yapmalıdır. Acıdığımız için değil, görevimiz olduğu için yapıyor olmalıyız. Mevcut Hükümetimizin engellilere yönelik çalışmaları oldukça takdir edilecek kadar mesafe almıştır. Buna rağmen, bir iktidar milletvekilinin yapılan hizmetleri açıklarken “-2005 yılında çıkardığımız yasa ile biz engellileri insan yerine koyduk, adam yerine koyduk” şeklinde konuşması vicdanları yaralayan, kastını aşan bir ifade olarak tarihe geçmiştir. Engelli veya engelsiz her insanımız toplumumuzun değerli bir üyesidir. Verilen haklar ise gecikmiş bir görevin ifasıdır. Bu ve benzeri görevler için seçilenlerin daha dikkatli ve özenli olmasını beklemek hakkımızdır.

Engellilere saygı, bizlere adalet ve gereklilik şuurunu kazandırır. Sevgi ise, adaletin gerektirdiği görevleri icra ederken lazım olan enerjiyi ve kaliteyi sağlar. Sevginin sağ kolu empatidir. Enerjimiz tükenmeye yüz tuttuğunda empati yaparak yeniden güçlenir ve görevimize devam ederiz. Empati yaparken kendimizle birlikte sevdiğimiz de işin içine katarsak daha anlamlı ve etkili olur. Engelli çocuğu olmayan ailelerin çocuklarına engelli arkadaşlarını saymayı ve sevmeyi öğretmeleri hayati derecede önemlidir. Çünkü engellilerin ezilmişlik ve toplumdaki dışlanmışlık duyguları çocukken yeşerir. Arkadaşlarının alaylı bakış ve tavırları ilk ve en ağır darbeleri yapar. Geleceğin mutlu ve güçlü toplumlarını kurabilmek için çocuklarımızın eğitilmesi bu açıdan da gereklidir.

Engelli kardeşlerimizi sevmek ve aslında bizimde engellerle malûl olduğumuzu bilmek durumundayız. Yaygın ve güzel bir ifade ile “Sevgi her engeli aşar” diyoruz.

Merak edenler için not: Bu resim bahçe salıncağını tamir ederken kaza ile burnuma darbe aldıktan sonra çekilmişti. Çok şükür hafif zararla geldi geçti.

Hayata Dokunmayı İhmal Etmeyelim

Aile video arşivimi yeniden düzenlediğim ve sayısallaştırdığım bu günlerde, tarifsiz duygular yaşıyorum. Çocuklarımın küçüklük halleri, oynaşmalarımızın güzel anıları içimi coşturuyor. Halen onlarla olabilmenin nimet boyutunu takdire ve hakkıyla şükretmeye takatim yetmez. Aramızdan ayrılan akraba, dost ve tanıdıklarımın video kayıtları ise içimi ürpertiyor. Buruk bir özlem ve hüznle rahmet dilemekten başka elden bir şey gelmiyor. Hatırlamak ve dua edebilmek ile bir nebze teselli buluyorum.

Televizyon ve Bilişim Teknolojilerinin hayatımızda bu denli yer almadığı dönemlerde, toprağa ve arkadaşlarımıza daha yakın günler yaşayan şanslı nesillerden olduğumu

düşünüyorum. Oyunlarımız gerçektir, misketlerimizin çokluğuyla övünürdük. Topun peşinde koşarken terler, düşer, yara bere içinde kalırdık. Kavgalarımızda sahiciydi, mahallenin bekçileri ve de efeleriydik. Bırakın akrabalarımızı, komşularımızı ve hatta birkaç sokak içinde yaşayan herkesi tanır ve bilirdik. Bayramlarda çocukların gezmeleri ayrı, büyüklerin toplanarak gezmeleri ayrı olurdu. Yani özetle, bugüne göre daha sosyal ve daha yakındık.

İyisiyle, kötüsüyle, geçmiş geride kaldı gitti. Dün bile mazi oldu. Geriye bakarak yürüyenler bir yerlere toslar durur. O zaman, çukura düşmemek için önümüze (bugüne), yönümüzü doğru tutmak için de ileriye (yarınlara) bakmalı ve devam etmeliyiz.

Sosyalleşmenin farklı boyutları var. Kişinin bizatihi yaşadığı ailesi merkezdeki ilk halkayı oluşturuyor. Burada çözülemeyen sorunlar suya düşen taşın halkaları gibi gittikçe büyüyerek dışarıya dağılıyor ve önlenmesi güçleşen etkilere yol açıyor. Bu yüzden, aile toplumun temeli ve en etkili sistem parçasıdır. Aile yapısının sağlam kurulması, çocukların iyi yetiştirilmesi ana-babanın temel ödevidir. Bunu bir önceki yazımda işlemiştim. Ama çocukların doğru şekilde sosyalleşmelerini de sağlamaları gerekiyor.

Aileden sonra, 2. ve 3. halkalar şeklinde akrabalık ilişkileri yer alıyor. Bu yazımda akrabalık ilişkileri üzerinde durmak istiyorum. Komşuluk ve mahalle ilişkilerinin olağan üstü dejenere olduğu bir vakıa. Ancak bu kısmı daha sonra ele almak isterim. Akrabalık ilişkilerinin merkeze yakınlığı ve etkileri nedeniyle alarm verdiğini düşünüyorum.

Daha önceleri söylense inanılmayacak günleri yaşıyoruz. İletişim veya ilişkilerin kopması nedeniyle birbirini tanımayan amca çocukları, teyze, hala ve dayı çocuklarını artık neredeyse normal karşılar hale geldik. Kısaca kuzenler demek istemiyorum. Çünkü kuzen kelimesi bana yabancı ve itici geliyor.

Çocuklarımızın akrabalarıyla olan iletişimini yatay ve dikey olarak iyi yönetmelerini sağlamalıyız. Dikey yönüyle, kendisinden üst seviyede bulunan amca, teyze, dayı, hala, büyük anne ve babaları ile bunların akranları olan hısım ve akrabaları kastediyorum. Kendi akranları ise yatay yönü temsil ediyor. Bir çocuk, dikey olarak aile büyüklerinin kim olduğunu, nerede yaşadığını ve ne durumda olduğunu bilmeli. En az bayramlarda olmak üzere, uygun

gelen her fırsatta onlarla iletişime geçmeli. Anne babasının verdikleri dışında, ailesi hakkında bilgileri, anıları, önemli değerleri ve diğer referans noktalarını onların sayesinde tanıyabilir. Ahrete göçmüş olanların uygun zamanlarda yâd edilmesi, dualara eklenmesi ve hayırlı işlerinin anlatılması bağları güçlü tutar. Bazen resim veya video arşivini açıp, çocuklarla izlemek ve sohbet tadında sunumlar yaparak bilgi vermenin lezzeti ve etkisi bir başka olur.

Kimine göre, klasik bayram ziyaretleri son derece biçimsel, sınırlı süreli ve samimiyetten uzak gerçekleşir. Sanki yapılması zorunlu bir görev gibi algılanıp, ana babaları tarafından birazda zoraki gezdirilen çocuklar için çokta cazip gelmez. Bu tür ziyaretlerde buluşan çocukların kaynaşması zor ve etkisi zayıf kalır. Kişisel tavsiyem; niyet edilen en az iki, en çok dört ailenin çocukları ile birlikte toplanıp katılacağı özel etkinliklerin yapılmasıdır. Fazla kalabalık olduğunda etkinliğin yönetimi, maliyeti ve nitelikli beraberlik kalitesi iyi olmayacağından önermiyorum. Ayrıca, samimi bir ortam sağlanıp sohbetlerin kurulabilmesi için, birlikte pikniğe gidilmesi veya birisinin bahçeli yada geniş ev imkânı varsa doğru olacaktır. Topluca bir restoran yemeği beklendiği kadar etkili olmayabilir. İstenen etki için katılımcıların yaklaşımları ve etkinliklerin sıklığı belirleyici olacaktır.

Etkinlik zamanlarında, ileride herkesin hatırlamaktan zevk ve mutluluk duyacakları aktiviteleri ve oyunları kurmak ve çocukların/gençlerin aktif olarak katılmalarını sağlamak ciddi önemlidir. Kendi ailemdeki çocuk ve gençler için organize ettiğim oyunların videoları yıllar geçse de yüksek reytingler almaya ve heyecanla izlenmeye devam ediliyor. Şimdi istesem de aynı kişilerle tekrar edemem. O gençlerin bazıları ana baba olmaya namzet oldular artık. Birbirlerine karşı güçlü akrabalık ve arkadaşlık bağlarının oluşması, dayanışmalarının artması için, çocuklarımızı ve gençlerimizi onların da katılmalarından mutluluk duyacakları masum etkinliklerden mahrum etmeyelim.

Latin Amerika ülkelerindeki gibi, ekonomik kriz olduğunda baş gösteren toplumsal patlamalar ve yağmalar bizde henüz olmuyor çok şükür. Manevi değerlerimiz ve güçlü toplumsal bağlarımız sayesinde yaralarımızı sarmaya, dayanışmaya ve zayıflarımızı korumaya meyilliyiz. Birbirinden habersiz ve ilgisiz akrabaların, komşuların çoğalması nedeniyle korktuklarımızla yüzleşebiliriz. Kendi aile ve akrabalarımızdan başlayarak toplumumuzu güçlendirmek ise bizim elimizde...

